1. İslam ve Toplum

İnsanlar toplum hâlinde yaşarlar. Çeşitli sosyal gruplardan oluşan toplumda fertler, hayatın akışı içinde birbirleriyle münasebetler kurar. Din, insanlara ideal toplum düzeni vaat eder.[1] İslamiyet, sosyal hayatın tanziminde ilkeleri ve kurumlarıyla doğru yolu gösteren son ilahi dindir.[2] Kur'an-ı Kerim, peygamberlerin insanları dine davet etmelerini, toplumu birliğe davet etmekle özdeş sayar.[3] İslamiyet'in öngördüğü sosyal düzende; eşrefimahlukat (yaratılmışların en şereflisi) olan insanın maddi ve manevi varlığının korunması, kabiliyetini geliştirebileceği ortamın hazırlanması, toplumun huzur ve barış içinde yaşaması amaçlanır.

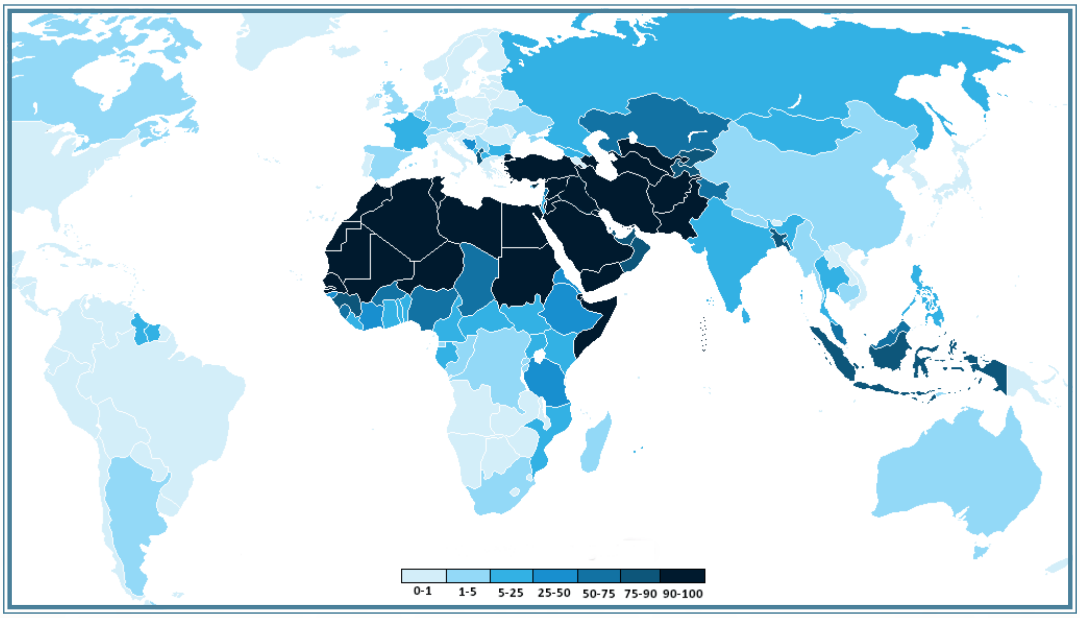

Görsel 3.1: Dünya Müslümanları Yoğunluğu ve Dağılışını Gösteren Harita (% olarak)

İslam toplumu peygamberlerin toplum hayatının düzenlenmesine yönelik faaliyetleri neticesinde meydana gelmiştir. Hz. Muhammed (sav), kadınların, zayıfların ve kölelerin insan yerine konmadığı, güven ve adaletin zayıf olduğu bir topluma gönderilmişti.[4] O, gönderildiği toplumu Cahiliye âdetlerinden arındırarak İslam inancı üzerinde birleştirdi. Müminleri kardeş ilan etti. Üstünlüğün kabile ırk ve toplumsal statüde olmadığını bildirdi. Hz. Âdem'den itibaren peygamberlerin öncüsü olduğu toplum modeli, **Asrısaadet**'te mükemmel şeklini alarak İslam toplumuna dönüşmüştür.

İslam toplumu güce, zulme ve zevke dayanan toplum yapılarından farklıdır. İslam toplumunda Müslümanlar ve diğer inanç mensupları; ibadet, çalışma, sanat, eğitim gibi gündelik faaliyetlerini rahatça sürdürebilir. İslam toplumu, tevhit, barış ve hürriyet ilkelerine dayanan erdemli bir toplumdur. Kur'an'ın ifadesiyle, İslam toplumu fertleri birbirine kenetlenmiş tek vücut gibidir.[5]

1 bk. Şûra suresi 13. ayet.
2 bk. Fatiha suresi 5. ayet.
3 bk. Bakara suresi 186. ayet, Nahl suresi 125. ayet.
4 Sarıçam, *Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı*, 20, 22.
5 bk. Saff suresi 4. ayet.

İslamiyet'in insanı yüceltmesiyle oluşan toplum, İslam kültür ve medeniyetini inkişaf ettirmiştir.[6] İslamiyet'in geniş coğrafyalara yayılmasıyla İslam toplumunun bünyesi etnik yapı ve inanç yönünden çeşitlenmiştir. Müslümanlar farklı kültür ve medeniyetlerle karşılaşmayı, beşerî bir zenginlik olarak değerlendirmiştir. Müslüman, Yahudi, Hristiyan; Arap, Türk, Acem; hür, mevali, köle; zengin, fakir; kuvvetli, zayıf; kadın, erkek; genç ve ihtiyar gibi farklı sosyolojik gruplardan oluşan toplumda herkese adil davranılmıştır.

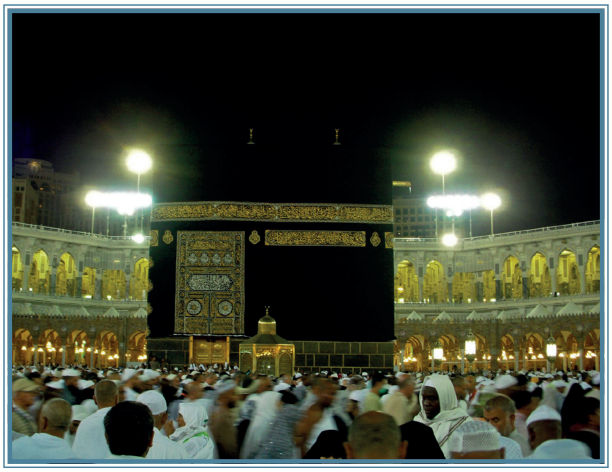

Görsel 3.2: İslam toplumu ortak idealler etrafında bir araya gelir.

6 Kutluer, "İnsan", 22/322.